

Warszawa, dnia 8 sierpnia 2023 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW.611.4.2023

INFORMACJA

**o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na posłów w wyborach do Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.**

1. Uprawnionymi do zgłaszania list kandydatów na posłów są komitety wyborcze, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej uchwałę o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 98 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy — Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497).
2. Kodeks wyborczy określa następujące **warunki zgłoszenia listy kandydatów na posłów**:
  - 1) komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym **tylko jedną listę kandydatów** na posłów (art. 208 § 1);
  - 2) komitet wyborczy partii politycznej, która wchodzi w skład koalicji wyborczej utworzonej dla wspólnego zgłaszania list kandydatów na posłów lub dla wspólnego zgłaszania list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów nie może zgłaszać samodzielnie list kandydatów na posłów. Komitet wyborczy partii politycznej może natomiast zgłaszać samodzielnie listy kandydatów na posłów, jeżeli partia wchodzi w skład koalicji wyborczej utworzonej wyłącznie w celu wspólnego zgłaszania kandydatów na senatorów (art. 208 § 3);
  - 3) liczba kandydatów na liście nie może być mniejsza niż liczba posłów wybieranych w tym okręgu i większa niż dwukrotność tej liczby (art. 211 § 2);
  - 4) na liście kandydatów:
    - a) liczba kandydatów – kobiet nie może być mniejsza niż 35 % liczby wszystkich kandydatów na liście,

b) liczba kandydatów – mężczyzn nie może być mniejsza niż 35 % liczby wszystkich kandydatów na liście.

Jeżeli w wyniku obliczeń okaże się, że 35% liczby wszystkich kandydatów na liście jest liczbą ułamkową, wówczas należy dokonać zaokrąglenia w górę.

Przykładowo, jeżeli w okręgu wyborczym wybieranych jest 12 posłów, wówczas na liście może zostać zgłoszonych nie mniej niż 12 kandydatów i nie więcej niż 24 kandydatów. Jeżeli na liście zgłoszono np. 15 kandydatów, wówczas 35% liczby wszystkich kandydatów wynosi 5,25. Dlatego też liczba kandydatów – kobiet zgłaszanych na takiej liście nie może być mniejsza niż 6 i liczba kandydatów – mężczyzn nie może być mniejsza niż 6 (art. 211 § 3);

- 5) kandydat na posła **może być zgłoszony tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy kandydatów na posłów** (art. 208 § 2);
- 6) nie można kandydować równocześnie na posła i na senatora (art. 193 § 2).

3. Kandydatem na posła może być osoba, która:

- 1) jest **obywatелеm polskim**;
- 2) ma prawo wybierania w tych wyborach;
- 3) najpóźniej w dniu głosowania kończy 21 lat.

Nie ma obowiązku zamieszkiwania na obszarze okręgu wyborczego, w którym kandydat zostanie zgłoszony.

4. **Nie może być kandydatem na posła osoba:**

- 1) pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 2) pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;
- 3) ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 4) skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497 i 1195).

5. **Listę kandydatów na posłów w danym okręgu wyborczym zgłasza się do właściwej okręgowej komisji wyborczej nie później niż do godz. 16.00 w dniu 6 września 2023 r. . (art. 211 § 1).**

6. **Uprawnionym do zgłoszenia listy kandydatów** w imieniu komitetu wyborczego **jest pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego** (zwany dalej pełnomocnikiem wyborczym) lub osoba imiennie przez niego upoważniona (art. 211 § 4). Upoważnienie powinno zawierać:

- 1) pełną nazwę komitetu wyborczego;
- 2) nazwisko i imię pełnomocnika wyborczego udzielającego upoważnienia;
- 3) dane osoby upoważnionej;
- 4) wskazanie zakresu udzielonego upoważnienia, tj. upoważnienie do zgłoszenia na określonym obszarze list kandydatów na posłów w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego.

Treść upoważnienia powinna zawierać wyraźne stwierdzenie, iż osoba wymieniona w upoważnieniu – **z podaniem jej nazwiska, imion, adresu zamieszkania i numeru PESEL** – została upoważniona przez pełnomocnika wyborczego do zgłoszenia listy kandydatów (lub list) w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego w okręgu wyborczym nr ..... (lub okręgach wyborczych nr .....) do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.. Zakres upoważnienia może obejmować również zgłoszenie kandydata na senatora (lub kandydatów na senatorów) z podaniem numerów okręgów wyborczych, wyznaczenie mężów zaufania do obwodowych i okręgowych komisji wyborczych (wystawianie im stosownych zaświadczeń). Upoważnienie powinno być opatrzone:

- a) datą wystawienia,
- b) własnoręcznym podpisem pełnomocnika wyborczego.

Osoba upoważniona nie może upoważniać innych osób do zgłaszania list kandydatów.

7. **Listę kandydatów zgłasza osobiście, na piśmie,** pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona (art. 211 § 4).

W zgłoszeniu należy wskazać:

- 1) **nazwisko i imię osoby zgłaszającej listę kandydatów** ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba oraz wskazaniem dokładnego adresu zamieszkania i w celach organizacyjnych numeru telefonu i adresu e-mail osoby dokonującej zgłoszenia;

- 2) **nazwę komitetu wyborczego**, w którego imieniu dokonywane jest zgłoszenie listy kandydatów **ze wskazaniem adresu jego siedziby**;
  - 3) **oznaczenie numeru okręgu wyborczego do Sejmu**, w którym zgłaszana jest lista kandydatów;
  - 4) **nazwisko, imię** (imiona – zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji ludności), **zawód i miejsce zamieszkania każdego z kandydatów na posłów** w kolejności ustalonej przez komitet wyborczy (art. 212 § 1);
  - 5) **nazwę albo skrót nazwy partii politycznej, której kandydat jest członkiem** (nie więcej niż 45 znaków drukarskich, wliczając spacje – art. 212 § 2). Przy nazwisku kandydata, **który nie należy do żadnej partii politycznej należy obowiązkowo umieścić adnotację „nie należy do partii politycznej”**. Zgłaszający listę **może wnosić, by przy nazwisku kandydata, który nie należy do partii politycznej, umieścić adnotację „popierany przez .....**” wymieniając nazwę albo skrót nazwy tylko jednej partii politycznej, która popiera kandydata (nie więcej niż 45 znaków drukarskich, wliczając spacje). Poparcie kandydata powinno być potwierdzone pismem właściwego statutowego organu danej partii, które należy dołączyć do zgłoszenia listy (art. 212 § 3). Wniosek o takie oznaczenie kandydata może być zawarty w zgłoszeniu lub w odrębnym piśmie; zgłoszenie tego wniosku wraz z załączonym potwierdzeniem organu statutowego partii możliwe jest **wyłącznie w czasie zgłaszania listy**. Potwierdzenia poparcia może dokonać również terenowy organ statutowy partii, jeśli jest do tego uprawniony na podstawie statutu partii lub otrzymał pisemne upoważnienie od właściwego organu statutowego.
8. Zgłaszający wskazuje w zgłoszeniu nazwę lub skrót nazwy komitetu wyborczego, którym należy oznaczyć zarejestrowaną listę na urzędowych obwieszczeniach oraz na karcie do głosowania (art. 212 § 4). Podany skrót nazwy komitetu wyborczego nie może różnić się od wskazanego w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej, o której mowa w pkt 1.
- Przykładowy wzór zgłoszenia listy kandydatów na posłów stanowi załącznik nr 1 do informacji.*
9. Każda lista kandydatów powinna być poparta podpisami co najmniej 5.000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, tj. **ujętych w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania w jednej z gmin z obszaru danego okręgu**

wyborczego (art. 210 § 1). Do wymaganej liczby co najmniej 5 000 wyborców popierających listę kandydatów komitetu wyborczego wyborców nie zalicza się podpisów wyborców popierających utworzenie tego komitetu.

10. Prawidłowo sporządzony wykaz podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów **zawiera na każdej stronie:**

- 1) **nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego listę** (nie skrót nazwy komitetu);
- 2) adnotację: **„Udzielam poparcia liście kandydatów na posłów zgłaszanej przez ..... (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym nr ..... (numer okręgu) w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023r.”;**
- 3) **czytelnie wpisane nazwiska, imiona, adresy zamieszkania, numery PESEL, daty udzielenia poparcia oraz własnoręczne podpisy wyborców** udzielających poparcia liście (art. 209 § 2).

Adres zamieszkania obejmuje: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). **Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane.** W miejscowościach, w których nie ma ulic, konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. **Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie.** Uznaje się za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się **powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami.** Za **prawidłowo** udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej **postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem.**

Obywatele polscy **stale zamieszkali za granicą** mogą udzielić poparcia wyłącznie dla zgłoszenia listy kandydatów na posłów zgłaszanej w okręgu wyborczym nr 19. W takim przypadku wyborcy udzielający poparcia powinni podać na wykazie podpisów faktyczny adres stałego zamieszkania za granicą, przez który należy

rozumieć zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu (art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego). Natomiast **czasowe przebywanie za granicą** (nawet długotrwałe), jednakże **z zamiarem powrotu na stałe do Polski**, nie oznacza stałego zamieszkania za granicą. Dlatego też, **wyborcy czasowo przebywający za granicą** (nawet długotrwałe), lecz **ujęci w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania w Polsce**, na wykazie podpisów poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów na posłów powinni wskazać adres stałego zamieszkania w Polsce. W takim przypadku osoby te mogą udzielić poparcia jedynie liście kandydatów zgłaszanej w okręgu wyborczym właściwym dla gminy, w której ujęte są w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania.

Zgłaszający listę zostanie poinformowany o terminie czynności sprawdzających wykaz podpisów. Zgłaszający lub osoba przez niego upoważniona może być obecna przy tych czynnościach. Jednakże jego nieobecność lub osoby przez niego upoważnionej nie wstrzymuje sprawdzania wykazu podpisów.

Przykładowy wzór wykazu podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów stanowi załącznik nr 2 do informacji.

11. **Komitet wyborczy, który zgłosił listy kandydatów co najmniej w 21 okręgach wyborczych na podstawie podpisów wyborców popierających listę, uprawniony jest do zgłoszenia dalszych list bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców, na podstawie załączonego do zgłoszenia oświadczenia o skorzystaniu z tego uprawnienia (art. 210 § 2 i 212 § 5 pkt 1). Zgłoszenia list kandydatów przez komitety wyborcze bez podpisów poparcia uznaje się za skuteczne, jeżeli listy kandydatów zgłoszone na podstawie podpisów zostaną zarejestrowane co najmniej w połowie okręgów wyborczych (art. 210 § 2);**
12. **Osoba zgłaszająca listę kandydatów na posłów, która w zgłoszeniu zadeklarowała, że dołączono do niego wykaz podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy, może po dokonaniu zgłoszenia złożyć komisji oświadczenie o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2. Oświadczenie musi zostać złożone na piśmie. Oświadczenie komisja opatruje datą i godziną jego przyjęcia.**

Możliwe jest także doręczenie podpisów poparcia dla zgłoszenia listy mimo wcześniejszego złożenia oświadczenia o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2. Doręczenie podpisów możliwe jest jednak wyłącznie do upływu terminu zgłaszania list, tj. do dnia 6 września 2023 r. do godz. 16⁰⁰.

13. W przypadku, gdy listy kandydatów danego komitetu wyborczego zostały zarejestrowane w co najmniej 21 okręgach wyborczych, pozostałe komisje, w których komitet ten również dokonał zgłoszenia listy kandydatów na posłów, mogą odstąpić od sprawdzania wykazów podpisów tego komitetu wyborczego, z uwagi na spełnienie warunku, o którym w art. 210 § 2, mimo tego, że osoba dokonująca zgłoszenia dołączyła do niego wykaz podpisów i nie dostarczyła oświadczenia o skorzystaniu z tego uprawnienia.

Informacja o komitetach wyborczych, które spełniają powyższy warunek, będzie zamieszczona na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej <https://pkw.gov.pl> oraz <https://wybory.gov.pl>.

14. **Do zgłoszenia każdej listy kandydatów należy dołączyć:**

- 1) **upoważnienie wystawione przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego do zgłoszenia listy kandydatów, jeżeli zgłoszenia listy kandydatów dokonuje osoba przez niego upoważniona** (zob. pkt 6);
- 2) ewentualny **wniosek o oznaczenie kandydatów**, którzy nie należą do żadnej partii politycznej, nazwą albo skrótem nazwy popierającej partii, jeżeli wniosek ten nie został zawarty w treści zgłoszenia;
- 3) **pisma organów statutowych partii politycznych potwierdzające poparcie partii dla kandydatów umieszczonych na liście kandydatów, którzy nie należą do żadnej partii politycznej** (zob. pkt 7 ppkt 5);
- 4) **oświadczenie pełnomocnika wyborczego lub osoby upoważnionej do zgłoszenia listy kandydatów, stwierdzające liczbę podpisów wyborców popierających listę objętych wykazem podpisów** (art. 212 § 5 pkt 1), bądź **oświadczenie o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego**;
- 5) **wykaz podpisów wyborców popierających listę kandydatów**, o ile komitet wyborczy, w danym okręgu wyborczym, nie ma zamiaru skorzystać z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego;
- 6) **pisemną zgodę każdego kandydata na kandydowanie na posła w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.**

ze wskazaniem numeru okręgu wyborczego, w którym kandydat wyraża zgodę na kandydowanie oraz **nazwy komitetu wyborczego**, z którego listy kandydat zgadza się kandydować.

Zgoda na kandydowanie powinna zawierać:

- a) imię (imiona),
- b) nazwisko,
- c) nazwisko rodowe,
- d) imiona rodziców,
- e) datę i miejsce urodzenia,
- f) adres zamieszkania,
- g) obywatelstwo,
- h) numer PESEL kandydata,
- i) wskazanie nazwy partii, do której kandydat należy lub stwierdzenie, że nie należy do partii politycznej.

Zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem (art. 212 § 5 pkt 2).

Przykładowy wzór zgody na kandydowanie na posła stanowi załącznik nr 3 do informacji;

- 7) **pisemne oświadczenie każdego kandydata o posiadaniu prawa wybieralności** (art. 212 § 5 pkt 4). Oświadczenie może być złożone na jednym dokumencie wraz ze zgodą na kandydowanie.

Przykładowy wzór zgody na kandydowanie na posła stanowiący załącznik nr 3 do informacji zawiera oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności;

- 8) **oświadczenie każdego kandydata urodzonego przed dniem 1 sierpnia 1972 r.** w przedmiocie pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

Oświadczenie składa się według wzoru stanowiącego kompletny załącznik nr 1a do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497 i 1195) – art. 212 § 5 pkt 3.

Kandydat, który nie pracował albo nie pełnił służby albo nie był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **wypełnia tylko pierwszą stronę części A** formularza oświadczenia lustracyjnego oraz załącza pozostawiając puste (niewypełnione) pozostałe strony części A. Prawidłowe wypełnienie polega na podaniu wymaganych informacji o charakterze osobowo-ewidencyjnym oraz **podkreśleniu (nie przekreśleniu)** właściwej treści oświadczenia (np. nie pracowałem/nie pracowałam, itd.).

Kandydat, który **odpowiednio pracował, pełnił służbę lub był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. wypełnia następną stronę części A formularza oświadczenia lustracyjnego oraz część B.

Wzór Oświadczenia lustracyjnego stanowi załącznik nr 4 do informacji.

Oświadczenie lustracyjne składa się tylko jeden raz. Jeśli kandydat kiedykolwiek składał już oświadczenie lustracyjne według wyżej wymienionego wzoru (np. w związku z wcześniejszym kandydowaniem w wyborach), nie składa go kolejny raz, lecz zamiast Oświadczenia lustracyjnego **składa Informację o złożeniu oświadczenia**, według wzoru stanowiącego załącznik nr 2a do powołanej ustawy.

Wzór ten stanowi załącznik nr 5 do informacji.

Oświadczenia lustracyjne zawierające błędy formalne (brak podpisu, sprzeczność w treści, tj. wypełniona i podpisana część negatywna oraz pozytywna oświadczenia albo złożone na formularzu obowiązującym do 13 września 2007 r. lub nieprawidłowo wypełnione), nie będą przyjmowane do zasobu Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej. **Stanowią one wadę zgłoszenia.** Nie stanowi wady zgłoszenia niepodanie w oświadczeniu nazwiska rodowego przez kandydata-mężczyznę, jeżeli nazwisko, którego używa jest takie samo.

Z obowiązku złożenia Oświadczenia lustracyjnego lub Informacji o złożeniu oświadczenia zwolnieni są obywatele urodzeni 1 sierpnia 1972 r. i później.

15. **Po zgłoszeniu listy kandydatów niedopuszczalne jest jej uzupełnianie** o nowych kandydatów, zamiana kandydatów, zmiana kolejności kandydatów na liście, a także

zmiana lub uzupełnienie oznaczeń przy nazwiskach kandydatów o partii politycznej popierającej kandydata, który nie należy do żadnej partii politycznej (art. 212 § 6).

Wyjątek od tej zasady ustala art. 222 § 2 Kodeksu wyborczego, który przewiduje, iż w przypadku gdy nazwisko kandydata skreślono z listy na skutek jego śmierci, co spowoduje, że na liście pozostaje mniej kandydatów niż wynosi liczba posłów wybieranych w okręgu, okręgowa komisja wyborcza zawiadamia pełnomocnika wyborczego lub osobę, która dokonała zgłoszenia listy, o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupełnienie listy w tym trybie może nastąpić najpóźniej w dniu 2 października 2023 r. (termin przedłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego) i nie wymaga zbierania podpisów wyborców popierających zgłoszonego kandydata.

16. **Tryb przyjmowania zgłoszeń przez okręgową komisję wyborczą, sposób dokonywania kontroli poprawności zgłoszenia i rejestracji listy kandydatów regulują art. 213-218 Kodeksu wyborczego. Od postanowień okręgowej komisji wyborczej, o których mowa w art. 215 § 3-5, art. 216 § 2 i art. 217 § 2 Kodeksu wyborczego, zgłaszającemu listę służy prawo odwołania do Państwowej Komisji Wyborczej w terminie 2 dni od daty podania do publicznej wiadomości postanowienia (opublikowania uchwały na stronie internetowej delegatury Krajowego Biura Wyborczego obsługującej tę komisję); postanowienie podaje się do publicznej wiadomości oraz doręcza się osobie zgłaszającej listę lub kandydata (art. 218).**

— * —

W załącznikach do niniejszej *Informacji* Państwowa Komisja Wyborcza zamieszcza, do wykorzystania pomocniczo, wzory dokumentów związanych ze zgłoszeniem listy kandydatów na posłów.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak